

SÖHRAB TAHİRİN “SƏTTARXAN” POEMASINDA XALQ VƏ XALQINA İNANAN QƏHRƏMAN PROBLEMİ

(Əvvəli 3-cü səhifədə)

Farsların da, Azərilərin də düşməni birdir: Qacarlarla xaricilər ölkədən qovulmalıdır. Qorxusu olmayan, söz-söhbəti üsyan gücündə olan Səttarın ildırım əzmi var, arzuları haqq yolundadır, səhərdən yeni Səttər xan olacaq. Şeyxin axırıncı fikirləri Səttara ümid verir:

*Son qoyulsun əvvəl gərək
Qan-qan deyən bu dövrəyə.
Sonra böyük məclislərə
Nümayəndə gərək getsin,
Azərbaycan Məşrutədən
Muxtariyyət tələb etsin.*

Söhrab Tahir Səttər xanın, Bağır xanın İnkilabi Demokratik Hərəkətə gedən yolda apardığı ağır mübarizəni, xalqın məşrutəyə dəstəyini, xalqla qəhrəman arasındakı münasibətləri tarixi faktlar əsasında poetik lövhələrdə əks etdirmişdir. Üstündən uzun zaman keçməsinə baxmayaraq, hələ də Səttər xan Tehrana getməliydimi sualının qarşısında ikili cavablar səf-səfidir. Getdi-ölümə doğru yol aldı, getməsəydi qüruru, sərdar sözü, qalxdığı zirvə təhlükə altında olacaqdı. Bu inqilabdan digər inqilablar doğdu, müəyyən islahatlar keçirildi, bəzi azadlıqlar əldə edildi. Ancaq hələ də o taylı - bu taylı azərilərin qulağı səsdədir: nə vaxt ikiye parçalanmış ürəyimiz birləşəcək, nə vaxt dilimiz azad olacaq? Cənublu

soydaşlarımızı dünya qəhrəmanlarından fərqləndirən bir xarakter özəlliyi var; onlar şərəfli bir xalqın ölüm andını daima özləri ilə gəzdirir. Söhrab Tahir 1946-cı il döyüşlərində ölmədiyi üçün - öz deyimiylə “vaxtında ölməyin şirin dadını” dadmadığı üçün özünü günahkar sayır. Vətəninə adına olan boş qəbir qalıb.

*Tarix, əlimdən tut,
Əlindən tutum,
Məni öz vətənim döyüşə səslər!
Azadlıq yolunda,
Ey ana yurdum,
Boş qalmış qəbrimi özümə göstər!*
(2, səh.12)

Şair düşüncəlidir: görəsən vətəninin dərdi dünyanı yorubmu? Xiffət yolunu yarıda qoyub, ümidlər qəlbini talayıb, ürəyi özündən bezikib, məntiqi dayanmadan diktə edir. Düşmən başqasının zirehiylə qələbə çalır, xalqına şeşələnir.

Düşmənlərin nəşr etdiyi kitablarda “Azərbaycan” kəlməsi eşidilir. 1946-cı ildə Azərbaycan inqilabi qabağında dizlərini qatlayanlar indi torpağımızı tapdayırlar.

*Qırx altının güllələri
Qulağında vıyıldayır.
Küçəmizin daşlarının
Yaraları,
Parçalanmış ürəyimin
Şəhidlərin məzarına
Şəpələnmiş paraları
Sızıldayır...*

Kim desə ki, Azərilər məhkumdur, məzlumdur, yalan deyir. Onlar inqilablar, azadlıqlar gören igid bir xalqdır. Babək, Cavanşir, Koroğlu, Səttar, Xiyabani, Pişəvəri kimi müqəddəs taleli ata-babələrimiz var. Tarixin hər fəslində ayağımızın izi qalıb. Düşmən qoy sevinməsin, tarix davam edir, zamanın təkeri etibarsızdır, bir dəfə də onlara tərs düşür. “Ataş bulağı” kitabının müqəddiməsində oxuyuruq: “Şair dostumun şeirləri ilə hər təzə görüş uzun müddət yadda qalır, insan varlığını ehtizaza gətirir, oxucuda mübarizə əzmi yaradır, onu yaşamağa, yaratmağa çağırır... yaradıcılığının ruhu, qanı olan vətən mövzusunda şeirlər yazanda elə xüsusi çalarlar, elə özünəməxsus bədii vasitələr işlədir ki, oxucu istər-istəməz dərin düşüncələrə dalır... Söhrab Tahir insan ürəyinin ən incə tellərinə toxunmağı bacaran şairdir” (1, səh.6-7).

Ədəbiyyat

1. S.Tahir. “Ataş bulağı” Bakı, 1977.
2. S.Tahir. “Azad qardaşım var”. Bakı, 1973.
3. S.Tahir. “Ölümdən güclü, həyatdan uca”. Bakı, 1981.
4. S.Tahir. “Qızıldan zəncirlər”. Bakı, 1965.
5. S.Tahir. “Burdan bir atlı keçdi”. Bakı, 1972.